

HARJU MAAKONNAPLANEERINGU MAAVARADE TEEMAPLANEERING

Planeeringu ja mõjude hindamise sh KSH aruande eelnõude
avaliku väljapaneku tulemusi tutvustav avalik arutelu

PROTOKOLL

Hüüru mõis, Saue vald, 12.06.2025
Algusega kell 18.00

Juhatas: *Triin Koorits Skepast&Puhkim OÜ*
Protokollis: *Kairi Mänd, Skepast&Puhkim OÜ (konsultant, planeerija)*

PÄEVAKORD:

1. Teemaplaneeringu (edaspidi TP) eesmärk ja vajadus –
Agnes Lihtsa, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM)
2. Mõjude hindamine, sh KSH ja asjakohaste mõjude hindamine
3. Kui palju on varustuskindluse tagamiseks materjali vaja?
Harry Kuivkaev, Kliimaministeerium (KLIM)
4. Avaliku väljapaneku käigus esitatud ettepanekud
5. Küsimused ja avatud arutelu

Küsimused ja arutelu:

1. **Küsimus:** Harku alal on kaevandamisload küll pausile pandud, aga kas keskkonnamõju hindamised lähevad edasi?

Vastus: *Harry Kuivkaev (KLIM):* Ja, load on pausil kuni TP valmimiseni, aga hindamised käivad edasi. Kahe kanala vahelisel alal on uuringuluba peal. Meie meetoodika alusel ala sinna välja joonistus. Kõik uued alad saavad siin ilmselt ka nimeks Harku (numbriga).

2. **Küsimus (kodanik):** Harku 3 blokk? Ala ei saa korrastada kuna varu ei ole ammendunud. Tammi teel on ju ka lubjakivi alus. Kuidas Tammi teega käitutakse, kui Transpordiamet (TRAM) sooviks muldkeha säilitada?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Maavara säästliku kasutuse mõttes on mõistlik tulevikus Tammi tee alune lubjakivi ka ammendada. Esiolgu tuleb ammendada maksimaalselt olemasolev karjäär ja selle laiendus nn kolmnurga sees ja siis Tammi tee süvendisse viimisega ka selle alune lubjakivi. Tammi tee täpne ehituslahendus on juba liiga detailne selle planeeringu tasandi jaoks. Igal juhul oleks mõistlik tee alt ka ära kaevandada. Tammi tee näol on tegemist kohaliku teega. Teede süvendisse viimise ettepanekuid on esitatud palju. Kui võimalik, on alati mõistlik tee alt ka ära kaevandada.

Saue Vallavalitsus: Harku blokk 3 hõlmab Tammi teed ja Tammi tee 15 kinnistut kuni esimese kanalani, kuna seda osa teest kasutab karjäär. Seda osa teest ei kasutata kohalike poolt.

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Harku elanikud töid Tabasalu arutelul välja, et seda tee osa kasutavad elanikud autoga. Tammi teed ja blokk 3 käsitletakse koos. Harku karjääri kolmnurga sees tuleb lubjakivi ammendada kõigepealt – ja siis edasi liikuda, kas põhja või lääne poole. Alad, mis planeeringust välja jäävad, nende osas saab taotleda luba KOV-ga kokkuleppel.

Triin Koorits (konsultant, Skepast&Puhkim): Tabasalu arutelul toodi peamise murena välja, et vihmaga on Tammi tee läbimatu.

Saue Vallavalitsus: Kui maavara on nii kõrge väärtusega, siis oleks mõistlik põhjasuunast sealsetele elanikele juurdepääs rajada. Lahendada tuleks ka Tammi tee 15 kinnistu küsimus. Ehitusmaavara on nii palju väärt ja inimene saaks ka normaalsed elamistingimused.

Kodanik: Kaevandamine ei pea olema ju vaid lõhkamine.

Agnes Lihtsa (MKM): Elanikud ei soovi Harku 2 juurde karjääri enne kui olemasolevas karjääris ei ole varud ammendunud, et küla ei jääks kahe aktiivse karjääri vahele.

3. **Küsimus (kodanik):** Kas riigi huviga aladest väljaspool on Harku piirkonnas sama palju varu veel?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Harku 4 ala veel korrigeerime, kuna seal on mitmeid piiranguid. Vajadused ja tootmismahud on muutunud.

Erki Vaguri (Steiger, konsultant): 35-40 ha on ca varukogus. 15-20 aastat kestab siin veel kaevandamine. Harku 4 peame korrigeerima, kuna sellel on mitmeid kitsendusi (nt elamud liiga lähedal). Harku 4 ala Tallinna poolne ots on kitsenduste poolset kasutusele võetav aga seal on üks erahuvi, millega peab arvestama.

Alade kasutusprioriteedid – Harku kolmnurga sees kaevandatakse 15-20 aastat. TP eesmärk on tagada pikaajaline varustuskindlus ja see võiks olla alati 15 aastat ettevaatav – 2065. aastani peame varustuskindlust ette nägema. Tänapäevaste teadmiste juures me vaid kolmnurgaga hakkama ei saa. Harku 1 ja 2 on saanud kõrgema prioriteedi, aga võrreldes olemasoleva karjääri laiendustega (Harku 3 ja 4) on need mõtteliselt madalama prioriteediga, kuna lõplik geoloogiline uuritus ei ole selge (uurimine on pooleli), esinevad kitsendavad keskkonnamõju aspektid (piirnemine Sõrve LKA-ga), kanalate vaheline asukoht (mõjutab kanade tegevust). Harku 1 puhul räägime ka maaõiguslikust küsimusest (erakinnistud 75%). Need elemendid viivad selle prioriteedi madalamaks. Sellegipoolest on need alad endiselt parimad, mida siit piirkonnast saada.

Paldiski piirkond – Paldiski 2 alal võiks piirangute vaatest kaevandada, aga meil puudub geoloogiline teadmine. Olemas on lubjakivi kvaliteedi eelduslik hinnang.

Paldiski 1 alale määrati väga madal prioriteet, kuigi ala jääb riigi kinnistule, on seal piiravana riigikaitse huvi. Alana võime sisse jätta kuna TP eluiga on pikk. Oleme teinud siin koostööd Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega.

Saue Vallavalitsus: Paldiski ala võiks hoida Harkuga samamoodi fookuses. Vald sooviks Paldiski aladel näha sama prioriteeti, mis Harku aladel.

Harry Kuivkaev (KLIM): Madala prioriteediga alade (Paldiski 1 ja Hüüru) kohta koostame eraldi selgitused planeeringusse, et need alad on TP-s pigem informatiivsed. Riik soovib, et aktiivne kaevandamine oleks koondunud ühte kohta. 10-15 aastat toimub peamine tegevus Harku kolmnurga sees, enne kui väljapoole hakatakse vaatama.

Erki Vaguri (konsultant, Steiger): Hüüru on madal prioriteet (ei ole realistlik alternatiiv), kuna vaja on täiendavaid geoloogilisi uuringuid ala jääb 95% ulatuses eramaale. TP ei planeeri maaomandi järgi. Meil on vaja alternatiivseid võimalusi tekitada, seetõttu ka madalad prioriteedid jäävad planeeringusse.

Kolmnurga sees on 30-45 ha ja seda saab kombineerida Paldiskiga. Kui Paldiski alasid ei saa kasutusele võtta, siis on kombineeritavad Harku 1 või Harku 2. Laabi küla elanike vastuseisu tõttu väheneb Harku 2 ala oluliselt. Kui Harku kaevandamisega lõppfaasi jõutakse, siis saab nn L tähe

kaevandada kombineeritult Tammi tee nõlvaga. Seletuskirja markeerime selle ära tingimusena. Harku 2 ja 3 vahel on ka Tammi tee kui nende kombinatsioon läheb käiku. Siis tuleb ka tee alt ära kaevanda.

4. **Küsimus (kodanik):** Mida on TRAM öelnud Juuliku-Tabasalu osas?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Oleme TRAM-ga kohtunud. KLIM sees käib sisene arutelu selle üle, kuidas ja millal antud alal lahendada riigitee ja karjääri konflikt. Ei ole täpselt veel teada, kas ja millal seal riigitee rajatakse.

5. **Küsimus (kodanik):** 500 m puhvetsoon – mis lahendused on teil nende jaoks, kes jäävad lähemale? Kuidas seda vastuolu saab lahendada?

Vastus (Agnes Lihtsa, MKM): 500 m puhver on planeeringu puhver (määratud elanikega koostöö tulemusena). 360 m tuli andmeanalüüsi tulemusena – analüüsiti reaalseid kaevandamisloa KMH-sid ja sealt tuletati maksimaalne keskmine. Reaalseid mõjusid saab kaevandamisel tehniliselt mõjutada nt rajades müravallid. Sõltub, mida on vaja leevendada.

Triin Koorits (konsultant, Skepast&Puhkim): 500 m tekkis läbi avalike arutelude tulemuse (sotsiaalne aktsepteeritavus). Mõjude hindamine toob ka välja, et see puhver antud asukohas Harku 4 ümber ei kehti. Puhvriga ei ole arvestatud, kuna need on aktiivsed karjäärialad. Millised tingimused kaevandamiseks saavad olema, need tuleb täpselt kokku leppida.

Harry Kuivkaev (KLIM): Keskkonnaamet otsustab. Soov on teha ka eraldi kohtumine elanikega. Ettevõtte ka üldiselt elamutele nii lähedale kaevandama ei soovi minna. Võimalus on ka ala piiri sirgemaks tõmmata. Saame seda eraldi täpsemalt kohtumisel arutada. Näiteks sõnastada tingimused, et kui ettevõtte hakkab selle äärega tegelema, siis millega ta peab arvestama.

Erki Vaguri (Steiger, konsultant): Riigi huviga alade pindala on rohkem määratud just selleks, et seda peab vähendama hakkama. Kõige efektiivsem leevendav meede on ajalise piirangu määramine, millal kaevandamine toimub. Tehniliselt on see varu väljastatav ka 1 aastaga. Talumiskohustus tuleks ka määrata. Praktiline tagasiside on, et nii lähedalt ei ole mõjud leevendatavad.

Saue Vallavalitsus: Tunduvalt parem variant, et lühema ajaga ära kaevandada – kus tasandil see otsustatakse?

Harry Kuivkaev (KLIM): Planeeringus saame tingimused arutelu tulemusena kirja panna ja loas on võimalik sellega arvestada ja Keskkonnaamet saab sellest lähtuda (riiklik asutus). 100 m on igal juhul tagatud. Mäetehniliselt oleks mõistlik nõlva äärest ka ära kaevandada.

Triin Koorits (konsultant, Skepast&Puhkim): Me saame tingimustena ja soovitusena sisse kirjutada uuringukohustuse, kaevandamise ajaliste piirangute vajaduse ja vahemaa kauguse.

Küsimus (kodanik): Kas kodanikul oleks õigust nõuda ümberkolimist, kui riigil on vajadus?

Erki Vaguri (Steiger, konsultant): Mõjude hindamise tulemused ütlevad, kas olulised mõjud esinevad. Meil on piirmäärad, mis tuleb tagada.

Saue Vallavalitsus: Meil on hea meel, et 500 m puhver on antud TP raames kokku lepitud. Ühiskondlik konsensus 500 m on hea – suur samm õiges suunas.

6. **Küsimus (kodanik):** Mis on pikem perspektiiv - kanalate ära ostmine? Karjäär on oluliselt suurenenud ja nüüd TP. See on liiga hea jutt, et 10-15 aastat ja kaevandamine on lõppenud. Mure on selles, et me asume lubjakivi leviku piirkonnas – et kas te varsti hakkate otsima jälle uusi alasid?

Vastus (Harry, KLIM): Väljaspool riigi huviga alasid me uusi kõrgemargilise lubjakivi alasid otsima ei hakka. Riik tahab anda garantii vähemalt 30. aastaks, et kuskile mujale kõrgemargilisi alasid ei tule. Piiride sees saab mängida, sest maakonnaplaneeringu tasandil on piirid suuremad. Praktika näitab,

et alad tulevad väiksemad. Praegu toimetame parimate andmete teadmises. Väljaspool alasid jääb kaevandamisluba KOV otsustada. See on planeeringu eesmärk.

Erki Vaguri (Steiger, konsultant): Maht ongi ca see aeg. Visuaalselt on karjäär suurenenud. Mõlemad koos ei peaks tekkima – kolmnurk ja kanalate vaheline ala. Kuhugi ta peab liikuma, võibolla Paldiski. Me ei saa välistada, et tuleb alternatiivseid võimalusi. Peaksite arvestama, et kus riigi huviga alad määratakse, sinna võib karjäär tulla.

7. **Küsimus (kodanik):** Kuidas siin piirkonnas saavad üldse erinevad huvid kattuda? Miks on planeeritud siia muid maakasutusi, elamu ja tootmis- ja ärimaid?

Vastus (Harry, KLIM): Harku puhul on tegemist Eesti suurima karjääriga, mis on eraomandis. Meil on täna veel ruumi toimetada aga 2050 + võib olla juba keeruline.

Saue Vallavalitsus: 30 aastat tagasi on tehtud mitmed maakasutuslikud otsused. See oli eramaa. Kanalate piirkond on perspektiivne kaevandamisala tulevikus. Tootmisloogika muutub ja seda tüüpi kanalaid ei rakendata enam. Kui see hoonestus on amortiseerunud on võimalik välja osta.

Kas 500 m kirjutatakse ka seadusesse?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Täpset sõnastust ei tea veel aga loogika on, et seni on rakendatud kaitset elanikele, aga tulevikus tuleks määrata ka kaitse karjääridele. Kui maja ehitad kõrge prioriteediga lubjakivi ala vahetusse lähedusse, siis oled teadlik, et karjäär võib tulla. Kanalate vaheline ala võib olla tulevikus riigile huvipakkuv. Kui elamu soovitakse sinna lähemale kavandada, siis tuleb arvestada. Ettepanek on tehtud Harku 2 laiendamiseks põhjapoole. Ülevalt tulevad hoonete puhvrid vastu ja kardirada. Seetõttu on ka sirge piir tõmmatud, et see baasjoon on, millest lähtuvalt saaks läbi rääkida. Kui ülemisest teest allapoole midagi planeerida, tuleb arvestada, et sinna võib karjäär tulla.

8. **Küsimus (kodanik):** Mida planeeringuga määratud prioriteedid meile tähendavad? Kas need lähevad planeeringusse?

Vastus (Harry Kuivkaev, KLIM): Jah, need prioriteedid kehtestatakse. Oleme määranud kolm prioriteeti – I prioriteet – varu saab kohe kätte (õigusruum toetab) ; II- prioriteet – vajalikud täiendavad uuringud. III prioriteet – tänaste tingimuste juures ei ole kaevandamine võimalik.

Madalas prioriteedis me ei saa täna keelata planeeringu koostamist, aga kõrgema prioriteediga aladel arutatakse maakasutuse piirangute seadmist, et tagada tulevikus kõrgemargilise lubjakivi kättesaadavus.